

नदाल *a.* Fortunate. -लम् A pot-sherd.

नद्ध *p. p.* 1 Tied, bound, fastened, bound round, put on; खजूरीस्कन्धनद्धानाम् R. 4. 57; Māl. 5. 14. -2 Covered, inlaid, interwoven. -3 Joined, connected; see नद्. -डम् A tie, band, bond, knot.

नद्धिः Binding, fastening.

नद्ध्री A leather-strap.

ननन्दु, ननानन्दु 1 A husband's sister; ननानन्दुः पत्या च देव्याः संदिष्टमृष्यशृङ्गेण U. 1. -2 A wife's sister; पितृभ्रातृ-सुहृज्जातीन् हित्वा सौरतसौहृदाः। ननानन्दुर्यालसंबादा दीनाः ब्रैणाः कलौ नराः ॥ Bhāg. 12. 3. 37. -Comp. ननानन्दुपतिः (also ननानन्दुः पतिः) the husband of a husband's sister.

नना Ved. 1 Speech. -2 Mother. -3 A daughter; कासरहं ततो भिषगुपलप्रक्षिणी नना Rv. 9. 112. 3.

ननु *ind.* (Originally a combination of न and नु, now used as a separate word) A particle implying:— 1 Inquiry or interrogation; ननु समासकृत्यो गौतमः M. 4. -2 Surely, certainly, indeed, is it not indeed (with an interrogative force); यदाऽमेघाविनी शिष्योपदेशं मलिनयति तदाचार्यस्य दोषो ननु M. 1. -3 Of course, indeed, certainly (अबधारणम्); उपपन्नं ननु शिवं सप्तस्वङ्गेषु R. 1. 60; त्रिलोकनाथेन सदा मखद्विषस्त्वया नियम्या ननु दिव्यचक्षुषा 3. 45. -4 It is used as a vocative particle meaning 'O', 'Oh'; ननु मानव Dk.; ननु मूर्खाः पठितमेव युष्माभिरुत्काण्डे U. 4. -5 It is used in propitiatory expressions in the sense of 'pray', 'be pleased'; ननु मां प्रापय पत्युरन्तिकम् Ku. 4. 32. -6 It is sometimes used as a corrective word like the English 'why' or 'I say'; ननु पदे परिवृत्य भण Mk. 5; ननु भणामि चिन्वित उपाय इति V. 2.; ननु भवानग्रतो मे वर्तते Ś. 2; ननु विचिनोतु भवान् V. 2. -7 In argumentative discussions ननु is frequently used to head an objection or advance a contrary proposition (generally followed by उच्यते); नन्वचेतनान्येव वृश्चिकादिशरीराणि अचेतनानां च गोमयादीनां कार्याणीति उच्यते Ś. B.

नन्द 1 P. (नन्दति, नन्दित) To be glad, be pleased, delighted or satisfied, rejoice at (anything); ननन्दतुस्त-त्सदृशेन तत्समौ R. 3. 23. 11; 2. 22; 4. 3. Bk. 15. 28. -2 To be propitious; be gracious; दैवतानि न नन्दन्ति धर्मयुक्तेन केनचित् Rām. 7. 15. 20. -Caus. (नन्दयति-न्ते) To please, delight, gladden, make happy; अन्तर्हिते शशिनि सैव कुमुद्वती मे दृष्टिं न नन्दयति संस्मरणीयशोभा Ś. 4. 3; Bk. 2. 16; R. 9. 52.

नन्दः [नन्द-भावे घञ्] 1 Happiness, pleasure, joy. -2 A kind of lute (11 inches long). (MW. 7 inches). -3 A frog. -4 N. of Viṣṇu. -5 N. of a cowherd, husband of Yaśodā and foster-father of Kṛiṣṇa (to whose care the child was committed when Kāmsa wanted to destroy it). -6 N. of the founder of the Nanda dynasty; or of nine brother-kings of Pāṭaliputra killed by the machinations of Chāṇakya, the minister of Chandragupta; समुत्खाता नन्दा नव हृदयरोगा इव मुवः Mu.

1. 13; अगृहीते राक्षसे किमुत्खातं नन्दवंशस्य Mu. 1. 27; 3. 28. -7 One of the nine treasures of Kubera. -8 Number 'nine' (from the nine Nandas.). -दी An epithet of Durgā. -Comp. -आत्मजः, -नन्दनः an epithet of Kṛiṣṇa. -पालः an epithet of Varuṇa. -प्रयागः N. of a sacred place.

नन्दक *a.* [नन्द-कृल्] 1 Rejoicing, making happy, gladdening. -2 Delighting or rejoicing in. -3 Gladdening a family. -कः 1 A frog. -2 N. of the sword of Viṣṇu; नित्यानन्दाय भूयान्मधुमथनमनोनन्दको नन्दको नः। विष्णु-पादादिकेशान्तवर्णनस्तोत्रम् 4. -3 A sword in general. -4 Happiness. -5 Nanda, the foster-father of Kṛiṣṇa. -6 N. of a gem; Kau. A. 2. 11.

नन्दकिः Long pepper.

नन्दकिन *m.* An epithet of Viṣṇu.

नन्दयुः Happiness, pleasure, delight. यस्यासौ तस्य नन्दयुः Bk. 5. 20.

नन्दन *a.* [नन्द-ल्यु] Delighting, pleasing, gladdening; Ś. 7; सोऽयमथ मकरन्दनन्दनो जीबलोकतिलकः प्रलीयते Māl. 9. 21. -नः 1 A son; Y. 1. 174; R. 3. 41. -2 A frog. -3 An epithet of Viṣṇu. -4 N. of Śiva. -5 N. of twentysixth year (संवत्सर). -ना A daughter. -नम् 1 N. of the garden of Indra, the Elysium; हन्त गच्छत भद्रं वो नन्दने पश्यत स्थितम् Mb. 3. 142. 59; R. 8. 95; पुरीमबरकन्द लुनीहि नन्दनं मुषाण रत्नानि हरामराज्ञनाः Śi. 1. 51. -2 Rejoicing, being glad. -3 Joy. -Comp. -जम् yellow sandal-wood (हरिचन्दन). -द्रुमः a tree of the divine garden; अभिज्ञाश्छेदपातानां क्रियन्ते नन्दन-द्रुमाः Ku. 2. 41; -वनम् the divine grove (of Indra).

नन्दनकः A son.

नन्दन्त *a.* Delighting, making happy. -न्तः 1 A son. -2 A friend. -3 A king or prince. -ती A daughter.

नन्दा [नन्दयति नन्द-अच्] 1 Delight, joy, happiness. -2 Affluence, wealth, prosperity. -3 A small earthen water-jar. -4 A husband's sister. -5 The first, sixth and eleventh days of a lunar fortnight (considered as auspicious *tithis*); नन्दा भद्रा जया रिक्ता पूर्णा च प्रतिपत् क्रमात् Jyotistattvam. -6 An epithet of Gaurī. -7 N. of a cave; नन्दाशुहायामिव नागराजः Bu. Ch. 1. 19.

नन्दिः *m., f.* [नन्द-इन्] Joy, pleasure, delight; प्रातिष्ठन्नन्दिमापन्नाः स्वं स्वमाश्रममण्डलम् Bhāg. 3. 24. 25. कौसल्या-नन्दिवर्धनः. -दिः *m.* 1 An epithet of Viṣṇu. -2 Of Śiva. -3 N. of an attendant of Śiva. -4 Gambling, gaming; (*n.* also in this sense). -5 The speaker of a prelude or benediction (in a drama.) -6 Prosperity; मानहा भव शत्रूणां सुहृदां नन्दिवर्धनः Mb. 3. 162. 29. -Comp. -आवर्तः 1 a sort of building in the form of a quadrangle without a western gate; (*n.* also). -2 Anything so formed (as dish, vessel संपुटिताद्यर्घपात्राणि); Mb. 7. 82. 20. -ईशः, -ईश्वरः 1 an epithet of Śiva; चतुर्थे शिववर्माख्यं साक्षान्नन्दीशभाषितम् Kurma P. -ग्रामः N. of a village